

**NORTH
SWEDEN**
EUROPEAN OFFICE

PÅ TOPPEN AV EUROPA OCH MITT I EU GENOM OECD

Mikael Janson, *Director*
Mikael.janson@northsweden.eu

OECD för EFNS-regionerna / 8 september 2025

NORTH SWEDEN = [4x3H]

ÄGARE & MEDARBETARE

❖ Det regionala offentliga

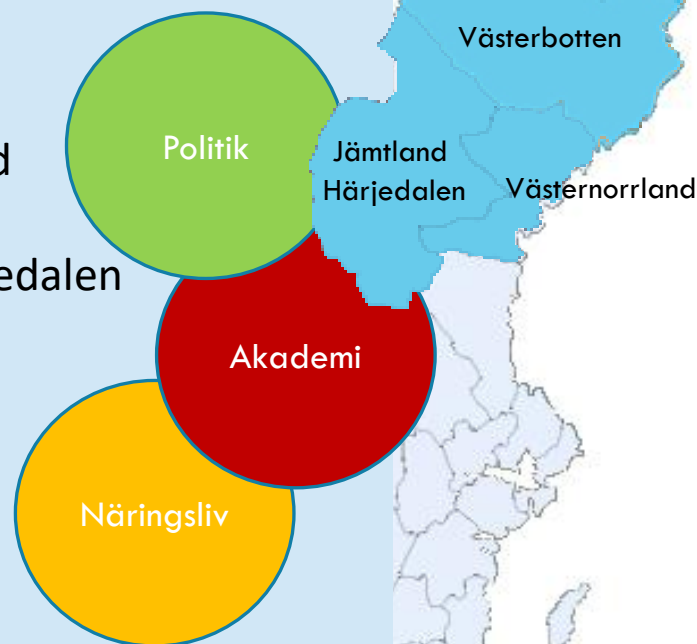
- Region Västerbotten
- Region Norrbotten
- Region Jämtland Härjedalen
- Region Västernorrland
- Kommunförbundet Västernorrland
- Norrbottens Kommuner
- Kommunförbundet Jämtland Härjedalen

❖ Akademin

- Umeå Universitet
- Luleå Tekniska Universitet
- Mittuniversitetet

❖ Näringslivet

- Handelskamrarna Mitt, Norr- & Västerbotten
- Företagarna Norrbotten

- **Norra Sverige i EU**
Mikael Janson, *Director*
  - **Medborgarnas EU**
Julia Bergsten, *Communication & Office manager*
  - **Regionalstöd, Kompetens & Samverkan**
Max Englund, *Senior Policy Adviser*
  - **Forskning, Innovation & Näringsliv**
Niklas Johansson, *Senior Policy Adviser*
  - **Transport, Infrastruktur & Besöksnäring**
Lotta Rönström, *Senior Policy Adviser*
  - **Klimat, Miljö & Biobaserad ekonomi**
Carina Christiansen, *Senior Policy Adviser*
- + Två praktikanter: Petra Salvin
Omer Ali Mohammed

NSPA

Northern Sparsely Populated Areas

Strong, Specific and Promising

DET SJÄLVKLARA ÄR INTE ALLTID SJÄLVKLART...

- NSPA bidrar med avsevärda värden, inte minst exportnetto, till sina länder och hela EU
- Ökande ekonomisk och geopolitisk betydelse för sina länder och hela EU (= *Råvaror, Arktis, Ryssland*)
- Dock sårbara samhällen beroende på demografi och liten ekonomisk handels-/exportberoende bas (= *behov av support*)
- Med också högre kostnader för samhällsservice och under par i exempelvis infrastruktur (= *behov av investeringar*)
- Nationella och EU policys behöver anpassas bättre till de specifika omständigheterna för NSPA (= *bidra till unika innovationssystemet*)
- Smart regional specialisering upp i värdekedjan inom nischer utifrån starka tillgångar, såsom göra nackdelar till fördelar (= *arktisk biltest, grön industri, biomassa, vildmarksturism...*)

I framkant med stora potentialer, men sårbara...

...i behov av att bygga kritisk massa!

→ **LANSERING I BRYSSEL 18-19/2!**

OECD regional study visits,
northern Sweden February 2016
(Finland & Norway 2015)

Approval of NSPA study,
OECD HQ November 2016

Launch of the OECD report on NSPA,
CoR March 2017

→ Ny OECD-studie genom finansiering
av EU-kommissionen DG Reform
= BYGGA UTVECKLINGSKAPACITET!

VARFÖR EN (NY) OECD-STUDIE?

FRÅN ORD TILL HANDLING I MÖJLIG TAKT MED TIDEN – DET GÅR JU FORT NU!

❖ Ett verktyg för extern dialog

- Extern aktör berättar om oss = Det OECD säger har tyngd för vår omvärld
- **Underlag för beslutsfattare i EU och nationellt att från oss kunna föra dialog om**
- Vi kommer i direkt dialog redan i processen (EU-kommissionen DG reform som finansierar)

❖ Ett verktyg för att stärka utbytet i NSPA

- Ger arena för strategisk samverkan mellan regionerna i NSPA
- Möjliggör att hitta mer relevanta utbyten och samverkan inom (delar av) NSPA framåt
- **Visar att vi verkligen menar allvar med vikten av samverkan för gemensam kraft**

❖ Ett verktyg & redskap för det egna utvecklingsarbetet lokalt och regionalt

- Bättre förståelse för de egna förutsättningarna och möjligheterna i en ny tid
- Underlag för att utveckla de egna strategierna och policyarbetet för hållbar utveckling
- **Ökade möjligheter att använda EU:s och andra stöd på ett bättre sätt för fler lokalt**

FRÅN STORSTADSFOKUS TILL SMARTA REGIONER

SMARTA STÄDER, SMARTA BYAR, SMART LANDSBYGD = SMARTA REGIONER

❖ Smarta städer även i norra Sverige

EU:s plattformar har siktat på större städers (+250.000 invånare) utveckling. Det kunde vi få bort. Idag är Umeå en Lighthouse City (= ledarstad) i EU:s Smart Cities och fler (mindre) städer är på gång.

❖ Europas unika innovationspotential är blandningen

EU är en blandning av några få stora och många mindre städer i ett regionalt "ekosystem". En mindre stad i glesbygd kan rentav spela större roll för utvecklingskraft än en stor stad bland många andra.

❖ Tillväxt sker också utanför städerna

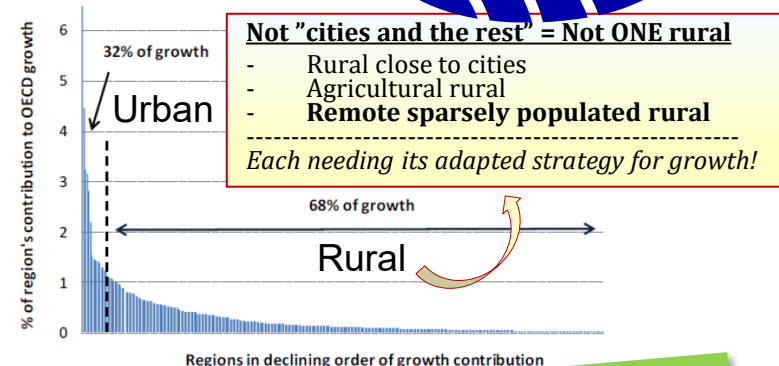
OECD kunde kopplat till studien över NSPA visa att 68% av tillväxten i hela OECD sker utanför storstäderna och att det krävs olika strategier och stöd för olika typer av landsbygd, såsom vår glesbygd i NSPA.

Horizon Europe-projekt om data för landsbygdsutveckling med norra Sverige som Living Lab!

➤ Med **rätt stöd** är norra Sverige en testbädd för Europa!

Contributions to growth by OECD

→ Smart villages / Smart Regions
+ NSPA in i EU:s Landsbygdsvision!

HUR LIGGER LANDET OCH DESS HEUSTORIA?!

Inte minst: De små tillverkande mikroföretagens verkliga hemmaplan hittas över hela norra Sverige!

Å ena sidan...

GLESBYGD

- Avfolkning
- Allt äldre
- Långa avstånd

ARKTISKT

- Kallt & Vinterföre
- Svårbrukat
- Energikrävande

PERIFERT

- Lång till/från andra
- Råvarubaserat
- Sociokulturellt glest
- Akademiskt litet

...Å andra sidan ("3R")...

RÅVARUKRAFTKÄLLA

- Klondyke när världen vill ha mer
- EU:s trä-, metall och mineralbod & naturresursreservoar
- Förädlingsvärden och specialklusterkompetens finns att hämta

RYSSLAND, (HETA) ARKTIS & VÄRLDEN

- Relevans för EU i nord & österled (Arktis, Östersjön & Asien)
- EU:s norra länk och gränsområde i ett nytt säkerhetspolitiskt läge
- EU:s del av världens geopolitiskt heta arktiska områden

REGIONAL UNIK UTVECKLING

- Unikt 3H (offentlig+näring+akademi) kustinnovationsekosystem
- Unik glesbygdsinnovation (inland med "mikroklusterspots")
- Svårigheter skapar kreativitet och (småskalig/ekologisk) tillväxt
- Upplevelsevärldens & turismens värden ökar på marginalen

...& å tredje:

INDUSTRIILLVÄXTBYGDER

- Stora gröna industrisatsningar
- Ge kapacitet för samhällsbygget

OMKRINGBYGDER

- Potentialer runt industrikommunerna
- Etablera arbetsmarknadsregion

ÅTERINDUSTRIBYGDER

- För små kommuner stora satsningar
- Återuppbygga utvecklingsförmåga

AVFOLKNINGSBYGDER

- Inlandsgleshet utan kopplingar
- Bygga kapacitet för attraktion

SMÅSKALEBYGDER

- Utspridda men livskraftiga samhällen
- Stärka befintliga egna förmågan

CENTRUMBILDNINGSBYGDER

- Kritisk massa för olika drivkrafter
- Egna kapaciteten att byggas på

"Bygga kapacitet för kapacitet att kunna fylla med nödvändig kompetensförsörjning"

ERUF

ESF+

Programområde D!

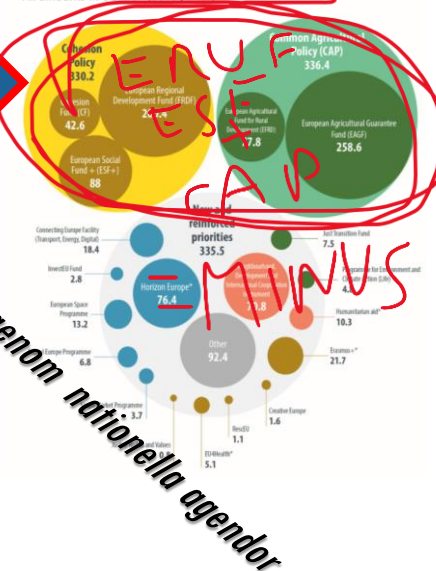
Bygga livskraftiga samhällen i det europeiska Arktis (till gagn för hela EU)

STRIDSLINJERNA I EU

Centralisering

EU får inte kosta mer...
...eller hur?!!

All amounts in € billion (2018 prices)

EU styr genom nationella agendor

Staterna tackar för pengarna och kör

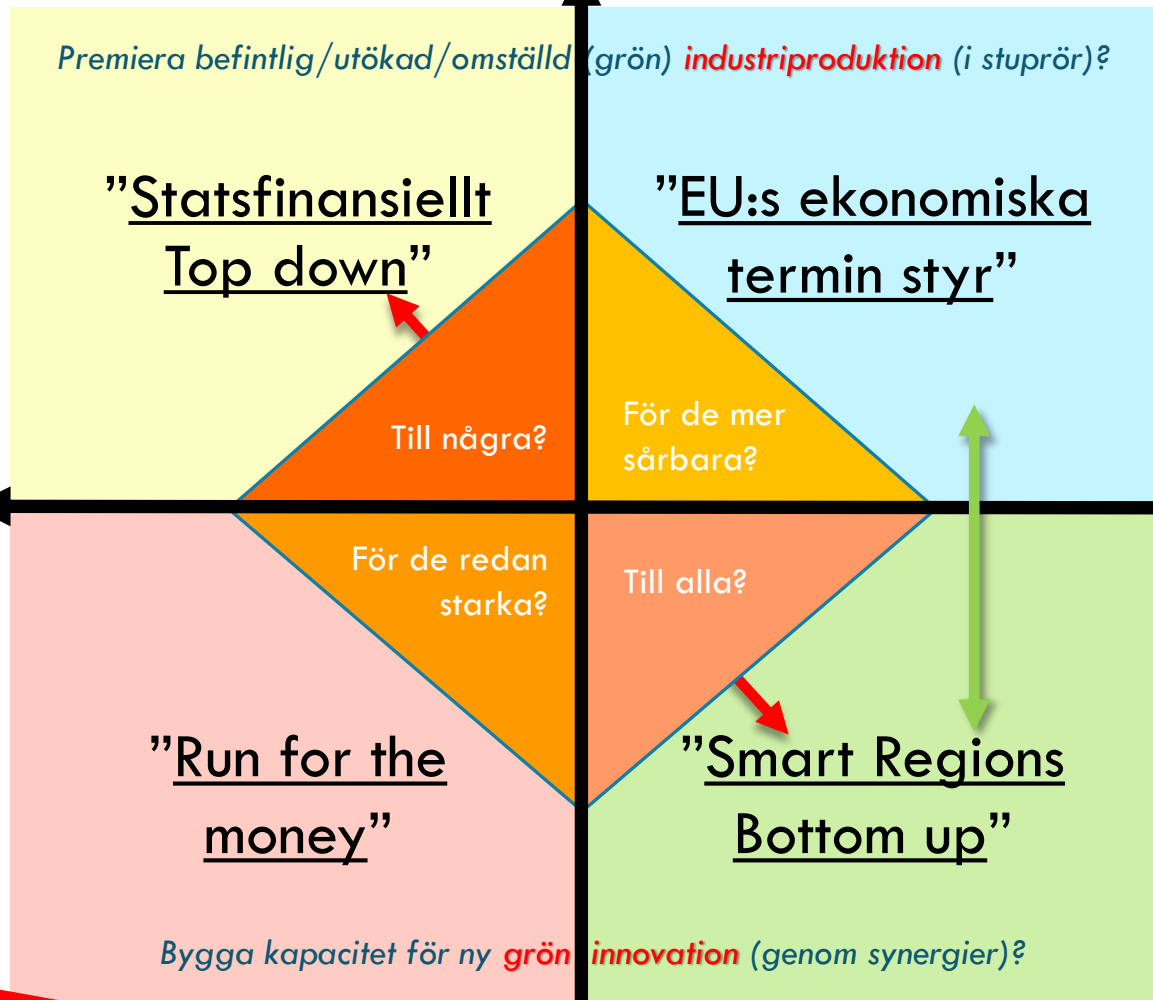
Den som kan tar det som går för här och nu

Kris, krig, konkurrenskraft & utvidgning!

Krismekanism

Utvecklingsredskap

Hållbar utveckling utifrån regionala strategier

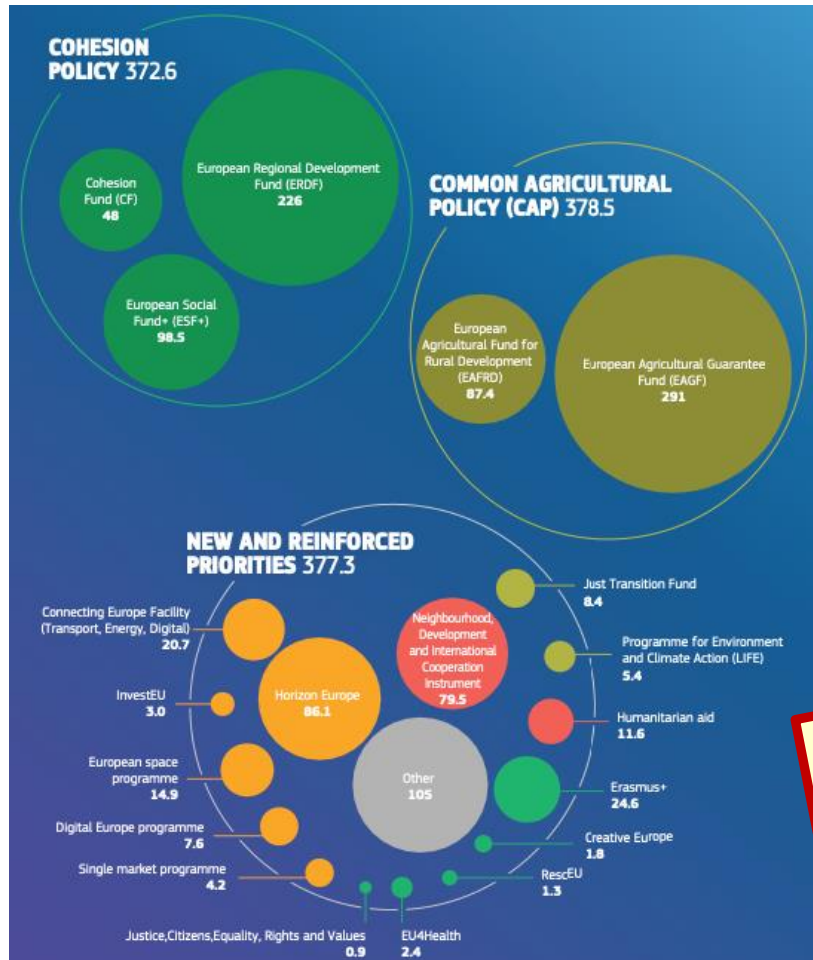

"Lokalisering"

NYA EU-BUDGETEN ÄR NU MODELLEN

= NATIONELLA (& REGIONALA?) PLANER, KONKURRENSKRAFT + SÄKERHETSPOLITIK

Total amount proposed: €1.763 trillion

1. Economic, social and territorial cohesion, agriculture, rural and maritime prosperity and security

791.9
44.9 %

2. Competitiveness, prosperity and security

515.1
29.2 %

Margin

7.1 0.4 %

Ingen utökad budget!
Vem i så fall betala?
Egna medel i EU?

Mindre,
smalare
&
nationella
planer

Norra Sveriges;
- gleshetsallokeringen?
- stöd för samhällsomställningen?
- smart lokal/regional specialisering?
- ekosystem stad-land kunna utvecklas?
- regionala inflytandet i det som alls blir?

3. Global Europe

182.9
10.4 %

4. Administration

104.4
5.9 %

Margin
5.2 0.3 %

Margin
7.1 0.4 %

VAD VILL VI DÅ?

...KANSKE SÅ HÄR; ENLIGT EUROPAFORUM NORRA SVERIGE I ALLA FALL!

❖ En bättre process tillsammans

➤ Gemensam vision i ett flernivåstyre

Genom en partnerskapsprincip etablera en samsyn om vad sammanhållningspolitiken ska uppnå.

➤ Mer långsiktigt arbete i samspel

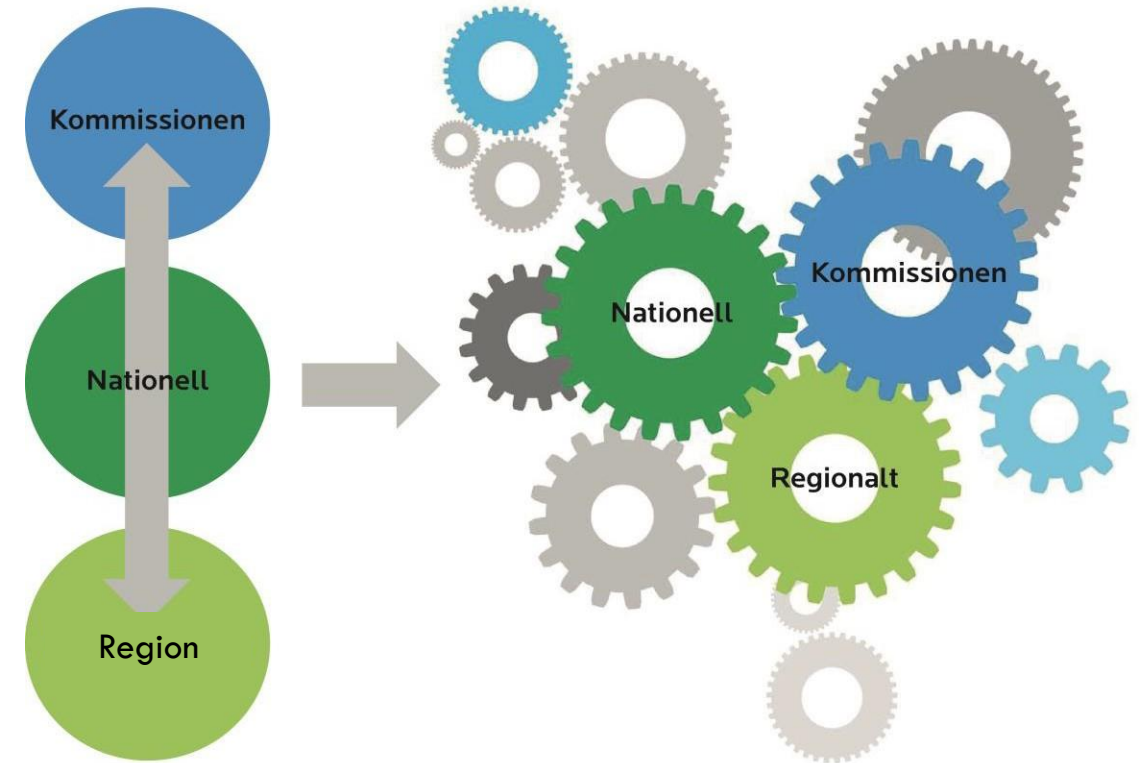
Starta programprocessen tidigt inom ramen för ett i grunden kontinuerligt regionalt utvecklingsarbete.

➤ Mer territoriella perspektiv inympas

Sverige ser olika ut och nationell nivå behöver förstå och anpassa stöden genom en lokal dialog.

➤ Förbättrad fondsamverkan för synergier

Se över den fragmenterade programstrukturen för mer samhandling utifrån lokalt strategiarbete.

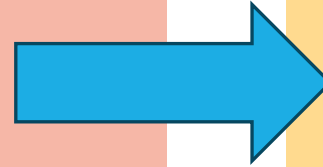

VÄGEN ÄR OCKSÅ MÅLET I SIG

NU ÄR VI I MÅL = DÅ BÖRJAR LÅNGLOPPET...

Deliverables

- ✓ 10 high level meetings
- ✓ 4 Capacity building seminars (participating approximately 100 stakeholders)
- ✓ 14 regional reports (one for each NSPA region)
- ✓ 6 horizontal policy reports for regional development
  1. **Competitiveness**, connectivity,
  2. **Green transition**, environmental challenges
  3. **Demographic change**, labour, services,
  4. **Innovation**
  5. **Multilevel governance** and cooperation
  6. **Policy foresight**
- ✓ Action plans to implement
- ✓ Road map for capacity building across the NSPA
- ✓ **1 Synthesis report (published)**
- ✓ Launch event (February 2025)

OECD Regional Development Studies

Navigating Global Transitions in European Arctic Regions

Lessons from 14 Northern Sparsely Populated Areas

Funded by
the European Union

115 FÖRSLAG ATT TA TAG I

SYNTHESIS REPORT = "GULDGRUVA" ATT ÖSA UR!

Table 1. Four main thematic areas of policy recommendations for NSPA

Thematic Area	Recommendations
Addressing demographic challenges	Actionable guidelines to adapt and mitigate demographic shifts.
Competitiveness and connectivity	Policies promoting enhanced economic competitiveness and improved connectivity, both digital and physical.
Green transition and environmental challenges	Approaches for fostering green economic transition, mitigating environmental issues, and responding to climate change challenges.
Multilevel governance and cross-border cooperation	Emphasis on strengthening governance structures and promoting cross-border collaboration and foresight for regional development.

Table 2. Policy recommendations for the NSPA, countries and regions

Level	Number of Recommendations	Areas of Focus
NSPA regions as a whole	11	Overarching recommendations applicable to all NSPA regions.
Finland, Norway, and Sweden	8	Policy actions common to Finland, Norway, and Sweden at the national level.
European Union	3	Recommendations for the EU, considering the broader NSPA regional and economic context.
Finland and the Finnish NSPA	29	
▪ National level	14	Finland-specific national policies.
▪ National and regional levels	3	Policies applicable at both national and regional (NSPA) levels.
▪ Regional level	12	Recommendations specific to the Finnish NSPA regions.
Norway and the Norwegian NSPA	33	
▪ National level	17	Norway-specific national policies.
▪ National and regional levels	3	Policies applicable at both national and regional (NSPA) levels.
▪ Regional level	13	Recommendations specific to the Norwegian NSPA regions.
Sweden and the Swedish NSPA	31	
▪ National level	12	Sweden-specific national policies.
▪ National and regional levels	12	Policies applicable at both national and regional (NSPA) levels.
▪ Regional level	7	Recommendations specific to the Swedish NSPA regions.

Summary NSPA Strengths and Weaknesses

Strengths

- High GDP per capita growth
- Increasing labour productivity
- Innovation in key sectors
- Forefront of renewable energy transition.

Weaknesses

- Stagnating and ageing population
- Low firm intensity and challenges in scaling businesses
- Digital infrastructure lag and physical accessibility challenges

Key messages

REKOMMENDATIONER TILL NSPA I SVERIGE & EU

- **Stärk kommunernas förmåga** och särskilt små isolerade samhällen att **erbjuda samhällsservice**
- Utveckla det **nationella skatteomfördelningssystemet** för att **kompensera** glesbygdskommuner
- Inför en **riskdelning** för **små samhällen med stora industrietableringar** att hantera
- **Kompensera** de lokala samhällena för **industri- och förnyelsebar energietableringar**
- Inför **skatterabatter** för att **kompensera för levnadsomkostnader**
- **Stöd grön och hållbar omställning** i också marginaliserade samhällen
- **Stärk infrastruktur** och särskilt öst-västliga stråk vid sidan av att klarställa länkar i nord-syd
- Bygg ut **höghastighetsbredband** också i de mest avlägsna delarna
- Koordinera **utbyggnad av elnätet** och en diversifierad energimix bättre
- Stöd **smarta arktiska innovationshubbar** och plattformar inklusive energisäkerhet och uthålliga samhällen
- Utveckla **en diversifierad industristruktur** och upp i värdekedjor inom gröna produkter
- **Stärk de lokala företagens/småföretagens** digitala och gröna **förmåga** med partnerskap över olika sektorer
- Etablera **partnerskap mellan småföretag och universiteten** för att stärka Fol-förmågan
- Utveckla **stöd för små arbetsmarknader** att **växa** och integreras med andra
- Utveckla gränsöverskridande **cirkulära ekonomiinitativ**
- Utveckla det **regionala inflytandet** i EU:s **regionalstöd** och uppbyggnad av innovationssystem
- **Förbättra datainsamling och statistik** för att kunna bättre analysera utvecklingen i glesbygd
- Utveckla **metoder för hållbar markanvändning** för biodiversitet och skogsbruk med industribehov
- **Inkludera urfolken och lokala samhällena** i beslutsprocesserna
- Hitta **former för samverkan över gränser och hela NSPA** inom strategier, innovation, kompetensförsörjning, geopolitiska utmaningar/säkerhetspolitik

Stärk de svaga strukturerna

Stärk uppkopplingen

Stärk näringsklustren

Stärk den lokala strategiska förmågan

REKOMMENDATIONER TILL NSPA-REGIONERNA

NÅGRA AV KANSKE LOKALT SÄRSKILT INTRESSE

➤ **Ge stöd till kärnservice på små lokala arbetsmarknader.**

Nationella regeringar bör erbjuda praktisk vägledning, tydliga politiska ramar och riktat ekonomiskt stöd för att hjälpa mindre kommuner att förbättra sin service. Regionala myndigheter bör emellertid ta ledningen när det gäller att genomföra och hantera offentliga kärntjänster i dessa områden, hantera utmaningar som höga transportkostnader, svårigheter att locka till dig skickliga yrkesverksamma och begränsade skalfördelar.

➤ **Stärka entreprenörskap och småföretagarstöd.**

Expandera riktade program för att stödja entreprenörskap och tillväxten av små och medelstora företag, med fokus på tillgång till finansiering, mentorskap och marknadsutvidgning. Att uppmuntra innovationsstyrda företag och främja samarbete mellan lokala företag och forskningsinstitutioner kan hjälpa till att diversifiera ekonomin, skapa hållbara jobbmöjligheter och förbättra samhällets motståndskraft.

- **Uppmuntra "smart krympning" och förbättra möjligheter till kommunal samverkan.**
- **Främja mer flexibel arbetskraftsutveckling och förbättra äldres deltagande på arbetsmarknaden.**
- **Locka och behåll arbetare genom att underlätta för olika livsstilsval och tillgång till anpassade bostäder.**
- **Förbättra samordning och strategisk koppling till nordiskt samarbete inom Nordiska (Minister-)Rådet.**
- **Underlätta regionalt samarbete om strategisk infrastruktur och försvar inom NSPA.**
- **Stärk NSPA:s förmåga till strategisk framtidsplanering genom utvecklat regionalt samarbete.**

VÅRA NÅGRA ÖVERGRIPANDE "TAKES" PÅ DETTA SVENSKA KOORDINATORERNA OCH STOCKHOLMSKONTORET TILLSAMMANS

- ❖ TA ANSVAR FÖR RÄTTVISA FÖRUTSÄTTNINGAR I ALLA DELAR AV SVERIGE
- ❖ TA ANSVAR FÖR ATT BALANSERA ALLA OLIKA INTRESSEN PÅ ETT BALANSERAT SÄTT
- ❖ TA ANSVAR FÖR ATT GE KRAFT FÖR ATT TÄNKA NYTT DÄR DEN KRAFTEN SAKNAS
- ❖ TA ANSVAR FÖR ATT VI ALLA SKALL HÄNGA IHOP PÅ RIKTIGT I HELA SVERIGE
- ❖ RÄTTVIS FORTSATT GRÖN OMSTÄLLNING FÖR KONKURRENSKRAFT GENOM FOKUS PÅ MER HÅLLBAR GRÖN UTVECKLING
- ❖ VÄXLA UPP DE SMÅ FÖRETAGENS POTENTIALER ATT (ÖVER)LEVA OCH FRODAS I STÄRKTA SYRESATTA EKOSYSTEM
- ❖ VI BEHÖVER BLI FLER OCH BÄTTRE OCH BÄTTRE PÅ ATT VARA FÄRRE

MYCKET STÅR SIG ÄNNU FRÅN TIDIGARE

SÅ: LÄS DEN NYA STUDIEN MED DEN GAMLA I BOTTEN

➤ Absolute advantages vary between the four regions

Norrbotten	Jämtland-Härjedalen
Minerals, forestry, Luleå Technical University industry-research network, attractive wilderness and mountains, lakes and rivers, proximity to Norway and Finland	Attractive mountains, lakes, rivers and wilderness, tradition of tourism related activities also linked to food producers, proximity to Trondheim
Västerbotten	Västernorrland
Minerals, forestry, tradition of manufacturing/services in these sectors, R&I based around Umeå University, attractive landscapes, proximity to Norrbotten/ Lapland	Tradition of heavy industry and related activity, proximity to Stockholm, urban transport infrastructure, relatively lower land costs, attractive high coast

➤ Out of this, 30 different recommendations across the four regions, with some common themes

- ❑ Identify areas of absolute advantages and value-adding technologies, manufacturing, services in niche sectors
- ❑ With municipalities and local business improve labour market matching and service delivery
- ❑ Better coordination of planning, investment and maintenance of infrastructure on regional and local level
- ❑ More cross-border collaboration on for example transport corridors and common tourism destinations

❖ Overall tips from the coach (OECD):

Agree on tradeable niches for tailored and coordinated policies on skills, accessibility, innovation, access to capital, also linking urban and rural areas via spatial planning, infrastructure and connectivity, to deliver value-added productivity increase and access to cost efficient services using ICT, social innovation, public procurement and reforms

SAMMANFATTNINGSVIS

DET KÄNNES VÄL ÄNDÅ NÅGONSTANS BRA DETTA — OM FRÅN ORD TILL HANDLING!

The NSPA has the potential to become **a global model for sustainable rural development** by leveraging its **natural resources, innovation capacity, and green economy potential**. However, addressing **demographic decline, connectivity barriers, geopolitical challenges, and governance fragmentation** requires **strong coordination between the EU, national governments, and regional actors**.

TACK!

Frågor & diskussion på det?!

Följ oss gärna!

- ❖ www.northsweden.eu
- ❖ www.northsweden.eu/nyhetsbrev
- ❖ Facebook.com/NorthSweden
- ❖ be.linkedin.com/company/northswedeneuropeanoffice
- ❖ contact@northsweden.eu
- ❖ mikael.janson@northsweden.eu

